

Integrationspolitik – Billund Kommune

Forord

Ordet integration kommer fra det latinske ord *integrare* – at gøre hel. Integration handler således om noget, vi er fælles om at skabe – det hele menneske og det hele samfund i form af en stærk sammenhængskraft i samfundet.

Når det er sagt, er uenighederne om, hvad integration er, mange. Derfor er holdningerne til, hvad der er god integration og hvornår man kan sætte 2 streger under, at integrationen er lykket, også delte.

En integrationspolitik for Billund Kommune har derfor også skullet males med brede penselstrøg, så den fanger fællesnævneren, men samtidig anerkender, at de nye borgere i vores kommune er vidt forskellige – nogle vælger selv at komme hertil for at arbejde eller studere, andre kommer hertil som partnere til etnisk danske borgere og atter andre er uden egen indflydelse blevet boligplaceret af Udlændingestyrelsen som flygtninge i Billund Kommune. Nogle ønsker at blive og skabe sig en fremtid her. Andre ønsker på den længere bane at flytte udenbys eller udenlands igen.

Lige så forskellige er borgerne i Billund Kommune. Nogle har megen kontakt med de nye borgere. Andre har mindre eller ingen. Nogle ser integrationen som de nye borgeres eget ansvar. Andre som samfundets. Nogle at de nye borgere bringer inspirerende muligheder. Andre at de er en udfordring på flere måder.

Integrationspolitikken bygger grundlæggende på en holdning om, at det ikke er enten-eller, men at det at skabe en helhed forudsætter, at alle i cirklen er åbne for at koble sig på hinanden – kun sådan kommer kæden til at hænge sammen. For de nye borgere indebærer det en vilje til tilegne sig det nye – et nyt sprog, en ny kultur, nye normer og værdier, en ny hverdag med de forpligtelser, som ligger i at være en del af det danske samfund og lokale fællesskab. For de etnisk danske borgere indebærer det en forståelse for, at det vi tager for givet, ikke er en naturlighed for de nye borgere, og at nye borgere har brug for vejledning og at blive inviteret indenfor i fællesskabet for at kunne tilegne sig det nye. På den måde skal vi holde fast i, at integrationen er et fælles ansvar, som alle borgere i Billund Kommune har en aktie – og en interesse – i. Vi kan alle bidrage der, hvor vi færdes – i skoler, daginstitutioner, som forældre, på arbejdspladsen, i fritidslivet, i køen i supermarkedet, som medarbejdere i kommunen, som politikere, som naboer.

Håbet er, at denne integrationspolitik kan give os alle et fælles udgangspunkt og et godt fundament for at kunne bidrage til fællesskabet.

Politikken er blevet til gennem en bred inddragelse af både nye borgere, politikere, frivillige, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og de kommunale forvaltninger. Foran os står et arbejde med at omsætte politikken til virkelighed i det daglige – et arbejde, som jeg håber, alle borgere i Billund Kommune har lyst til at være en del af ved at have politikken "in mente", når vi mødes i hverdagen.

Gitte Ottosen, Formand for Beskæftigelsesudvalget i Billund Kommune

Sådan er politikken blevet til

Flere og flere internationale borgere er de senere år flyttet til Billund Kommune. De store virksomheders behov for højtuddannede specialister tiltrækker internationale medarbejdere og deres familier. Også inden landbrug, industri og bygge og anlæg er der kommet flere internationale medarbejdere. Samtidig modtager kommunen også flere internationale borgere som flygtninge. De internationale borgere kommer af forskellige grunde og med forskellige forventninger til det at leve i Billund Kommune. Fælles er dog, at de skal til at navigere i en ny kultur og finde ud af, hvordan den kan forenes med det verdensbillede og de erfaringer, de allerede har med sig. Dette oversættelses- eller tilpasningsarbejde kan vi alle som borgere og medarbejdere i Billund Kommune støtte op omkring. Med en fælles integrationspolitik som en ramme, kan vi hjælpe hinanden til en bedre integration.

Integration er et fælles samfundsmæssigt anliggende og ansvar, og derfor er politikken også blevet til i samspil mellem alle de aktører, som bidrager til integrationen. Det gælder borgerne selv, frivillige aktører, private virksomheder, uddannelsesinstitutioner, kommunens politikere og de kommunale fagprofessionelle. Der har været afholdt workshops og dialogmøder, og politikken har været i høring, så alle kommunens borgere har haft mulighed for at sætte deres præg på politikken.

Der har været 3 overordnede formål med at udvikle en fælles integrationspolitik

1. Realisering af formålene i integrationsloven

Integrationslovens formål fremgår af faktaboksen.

2. Øget sammenhængskraft gennem samskabelse

At sikre sammenhængskraften i lokalsamfundet gennem at inkludere internationale borgere i det samfundsmæssige fællesskab forudsætter, at løsninger og

for

Hvad er integration?

Integration er at samle noget i et større hele! Men hvad er dette "hele"?

I Billund Kommune betragtes integration som **mere end** at være velintegreret på arbejdsmarkedet, i uddannelsesinstitutionerne eller at kunne sproget. At være integreret er også socialt og i forhold til den politiske og demokratiske styreform i samfundet. At være velintegreret er at respektere og være en aktiv medsniller ift. det

Integrationslovens formål:

Ifølge integrationsloven er kommunens opgave *med udgangspunkt i den enkeltes ansvar for egen integration:*

- At *bidrage til* at internationale tilflyttere sikres *mulighed* for deltagelse på lige fod med andre borgere i samfundets politiske, økonomiske, arbejdsmæssige, sociale, religiøse og kulturelle liv
- At de internationale tilflyttere hurtigst muligt bliver selvforsørgende gennem beskæftigelse
- At give den enkelte en

aktiviteter skabes i fællesskab, heraf begrebet samskabelse. Arbejdet med integrationspolitik i Billund Kommune tager derfor sit afsæt i Sammen finder vi ud af det visionen om, at værdi for borgeren og borgerens udvikling og muligheder skal være i fokus, og at indsatsen skal planlægges og udføres i samarbejde mellem borgere, fagprofessionelle, virksomheder, civilsamfund og andre relevante aktører.

3. Koordineret og helhedsorienteret kommunal integrationsindsats

Integrationsopgaven er kompleks og involverer hele den kommunale organisation. Udvikling og implementering af en integrationspolitik er en oplagt læringsmulighed i forhold til at arbejde helhedsorienteret i praksis. At arbejde helhedsorienteret i praksis indebærer også at styrke borgerperspektivet ind i integrationsindsatsen.

Et væsentligt perspektiv har også været, at politikken skal være *langtidsholdbar*, dvs. den skal være overordnet nok til være relevant og gyldig også ud i de kommende år, men samtidig være konkret nok til at være retningsgivende for de forskellige aktørers integrationsarbejde. Integrationspolitikken anses derfor som en størrelse der består af dels nogle overordnede tværgående værdier og dels af nogle overordnede principper inden for bestemte temaer, som er vigtige i et integrationsperspektiv. Politikken indeholder således IKKE strategier på de enkelte kommunale fagområder eller konkrete indsatser, da disse vil ændre sig over tid.

Hvorfor kalde det en integrationspolitik?

Politikken kunne også hedde en medborgerskabspolitik eller inklusionspolitik, men ordet integrationspolitik bruges for at signalere, at det er en politik som retter sig specifikt mod at integrere borgere under integrationsloven i samfundet.

Integrationsloven omfatter alle de nye udenlandske borgere, hvad end der er tale om udenlandske medarbejdere og deres partnere, studerende, udlændinge der bliver dansk gift eller flygtninge.

En integrationspolitik retter sig derfor også mod alle de forskellige grupper.

I integrationsloven taler man om en integrationsindsats, et integrationsprogram o.l. og derfor er det naturligt at kalde det en integrationspolitik – at kalde det en flygtningepolitik ville være for snævert, en medborgerskabspolitik for bredt.

Overordnede værdier for integrationsarbejdet

I relation til værdierne er der lagt vægt på, at de afspejler kernen i de drøftelser, der har været internt og ved de forskellige arrangementer. Værdierne skal på den måde være dækkende for de væsentligste holdningsmæssige dimensioner. Samtidig har værdierne "kant" og vil derfor rumme både evnen til at skabe konsensus og fælles retning OG evnen til at skabe debat og undren.

Integration – et liv på linje med alle andre

Sigtet med integrationsindsatsen er at give de internationale borgere de samme muligheder som andre borgere i kommunen. Den underliggende tankegang er, at man i visse tilfælde må gøre noget særligt for at give denne gruppe samme muligheder som andre borgere, men at man ikke skal overkompensere eller møde borgeren med andre forventninger eller indstillinger end andre borgere.

Menneske først

De internationale borgere er lige så forskellige som borgere med dansk baggrund. Som for alle andre borgere bør de mødes med en individuel og helhedsorienteret tilgang. Samtidig er det vigtigt at fastholde et perspektiv, som fokuserer på lighederne med de øvrige borgere – f.eks. at børn er børn og har samme behov og rettigheder uanset etnisk baggrund. Det betyder også, at hvor det er muligt, bør de indgå i fællesskaber på tværs af etniske og kulturelle forskelle fremfor at isoleres som særlig gruppe. Der kan dog i nogle tilfælde være brug for særlige indsats, men det skal altid være med det mål på sigt at give muligheden for "at være som alle andre" og indgå i det bredere fællesskab.

At tale om menneske først betyder også at anerkende, at de behov som internationale borgere har som udgangspunkt ikke er anderledes end alle andres, om end der kan være behov for andre tilbud for at tage hånd om disse behov. Det er samtidig et ønske om at undgå stigmatisering. Ingen skal defineres ud fra deres baggrund, men betragtes som individ, der på én og samme tid både er som alle andre og samtidig er helt unikt. Det gælder særligt for internationale børn og unge, hvor det er vigtigt for den fremtidige sammenhængskraft i samfundet, at de får mulighed for både at være som alle andre og samtidig bevare deres unikke personlighed, som er formet af deres omgivelser og oplevelser på samme vis som alle andre unge. Vi vil ikke have splittede børn og unge men give børn og unge de bedste instrumenter til at kunne navigere i flere kulturer.

Hurtigt i gang er godt på vej

De internationale borgere skal hurtigst muligt kunne klare sig selv og udnytte deres ressourcer og potentiale i det danske samfund – det gælder både økonomisk og som samfundsborger. Det forudsætter en tidlig tydelighed omkring, hvad der forventes, når man er borger i Billund Kommune. Men det forudsætter også, at de nye borgere får tilstrækkelig information og hjælp i den første periode til at kunne komme godt i gang med en ny tilværelse i kommunen.

Accept men ikke af alt

Vi skal vise de internationale borgere åbenhed og respekt på samme måde som vores øvrige medmennesker – kolleger, naboer, ansatte. Vi skal give plads til forskelligheden på samme vis, som vi anerkender øvrige borgeres ret til forskellighed ift. livsstil, prioriteringer, tanker og holdninger. Samtidig skal vi fastholde og insistere på, at det er den danske kultur som gælder - de alment danske skikke, traditioner og den alment danske fortolkning af begreber som frihed, demokrati, ytringsfrihed, ligestilling, fællesskab.

Samtidig indebærer accepten også en åbenhed, fordomsfrihed og en nysgerrighed fra de etnisk danske borgere samt en tro på, at de internationale borgere kan tilføre samfundet værdi ved at bidrage med nye perspektiver på det, man ellers tager for givet.

Ret og pligt til at være en del af fællesskabet

Internationale borgere skal mødes med samme forventninger om at være en del af samfundslivet som alle andre. Det indebærer en villighed til at engagere sig der, hvor man færdes og være med til at tage ansvar for og hensyn til fællesskabet. Det vedrører også en forventning om en villighed til at indgå i de fællesskaber, som allerede eksisterer fremfor at isolere sig i egne fællesskaber ud fra etnicitet, religion, nationalitet eller andet. Ret og pligt til at være en del af fællesskabet indebærer også at bidrage med det, man kan – det være sig på arbejdsmarkedet, i foreningslivet, som forælder m.v.

For at kunne være en del af fællesskabet kræver det viden. Vi skal hjælpe de nye borgere ved at stille den viden til rådighed – både som medborgere og som kommunale fagprofessionelle. Vi skal hjælpe de nye med at få det fundament, som gør, at de reelt kan honorere kravene til deltagelse i fællesskabet. Det betyder også smidighed og fleksibilitet, og at fællesskabet er villig til at gå nye veje for at inkludere de nye borgere, som qua deres kulturelle baggrund kan have andre måder at være i fællesskaber på.

Ret og pligt til ansvar for eget liv

Den enkelte forventes at tage ansvar for at skabe sig et godt liv i Danmark. Det indebærer en forventning om, at man selv tager initiativ og udviser ejerskab og drivkraft i at blive integreret og realisere ens drømme. Samtidig er det også en frihed for den enkelte til at indrette sit liv som ønsket inden for de samfundsmæssige rammer. Det gælder, uanset om man kommer hertil som enlig eller som familie.

Integrationsindsatsen skal altid være hjælp til selvhjælp, så de nye borgere får læring, som kan bruges i andre situationer, og som gør dem så uafhængige af hjælp udefra som muligt. Det betyder også, at man som kommunalt system ikke altid skal kompensere eller problemløse for borgeren men fastholde borgerens eget ansvar.

Sammen finder vi ud af det – integration er et fælles ansvar

Sammen finder vi ud af det er på flere måder aktuelt i forbindelse med integrationsarbejdet. Dels er integration en dannelsesproces og en læringsproces. Læring forudsætter også en form for aflæring, så den enkelte nye borger skal være indstillet på at give slip på noget for at skabe sig en ny identitet i en fremmed kontekst. Dels er integrationen afhængig af begge parter velvilje og

Kulturbegrebet:

Dansk kultur kan defineres som danskernes værdier, holdninger, vaner, skikke og traditioner eller de særlige forhold, som forstås som danskhed

Ligesom der er forskellige subkulturer blandt etniske danskere, er de udenlandske borgere også repræsentanter for forskellige

evnen til at skabe løsninger sammen. Integration er derfor i høj grad også en øvelse i dialog, nysgerrighed og åbenhed over for det ukendte samt i nogle tilfælde også en villighed til at gå på kompromis inden for rammerne af de bærende værdier i det danske samfund.

Integrationsstema 1: Modtagelse

Det er vigtigt, at man i modtagelsen møder de internationale borgere med samme tilgang og forventninger som nye borgere med dansk baggrund. Det indebærer, at man møder dem med mantraet "*hjælp til selvhjælp*" og en forventning og insisteren om, at de selv skal tage initiativ, drage læring og dermed fastholder at ansvaret for at komme i gang med en tilværelse i Danmark ligger hos borgeren.

Udgangspunktet er, at man skal kompensere for manglende viden, men ikke for manglende motivation og ansvarstagen. Det er derfor helt centralt for at komme godt i gang og give borgeren hjælp til selvhjælp, at der løbende sikres tilgængelig og integrationsmæssig relevant viden og information. Det kan være både gennem forskellige kommunikationsmidler, men også gennem de netværk de internationale borgere introduceres til eller får kendskab til tidligt i forløbet. Der lægges i den forbindelse vægt på, at de internationale borgere skal have mulighed for at gøre sig bekendt med kommunen via kommunens hjemmeside, hvilket forudsætter at informationen er tilgængelig på flere sprog.

En god modtagelse starter altid med *god forberedelse* – både hos borgeren selv og i det samfund de internationale borgere skal være en del af. Specielt vedr. flygtninge er det afgørende, at alle parter har fået *mest mulig relevant viden*, inden borgeren overhovedet kommer til kommunen. På den måde kan der ske både en begyndende *forventningsafstemning*, allerede inden ankomsten til kommunen, ligesom de kommunale forvaltninger kan *planlægge* modtagelsen, så der opleves større sammenhæng, et bedre flow og en hensyntagen til den enkeltes behov. En løbende vidensdeling og "varsling" mellem kommune og de øvrige aktører på uddannelsesområdet, arbejdsmarkedet, lokalsamfundene og frivilligområdet kan også bidrage til både større forståelse og velvilje men også til, at alle parter får reel mulighed for at bringe det, de kan tilbyde, i spil, når borgeren ankommer til Billund Kommune.

I selve modtagelsen er der, særligt når der kommer familier, mange områder, hvor der kan være behov for støtte fra de kommunale enheder og frivillige. Det at skulle etablere et liv helt fra bunden i en ny kultur, hvor man ikke ved, hvordan man skal gøre, kræver ofte guidning. Ved kontakt til kommunen skal de internationale borgere og familier opleve, at der er sammenhæng, og at kontakten til flere forskellige enheder ikke forvirrer, men giver et entydigt billede af kommunens tilgang, holdninger og forventninger til det at være ny borger i Billund Kommune.

I forlængelse heraf er et centralt element i modtagelsen, at der skal ske en *grundig og tydelig introduktion til internationale borgere om kulturelle forskelligheder og forventninger*. Det gælder i særlig grad for flygtninge med en kulturelt meget anderledes baggrund, hvor det er afgørende fra første dag at tydeliggøre, at ligestilling, demokrati, tros- og ytringsfrihed er ufravigelige principper i det danske samfund.

Et andet centralt princip i modtagelsen er *hurtigt i gang og proaktiv opfølgning*. Hermed menes, at man hurtigt skal i gang med en dagligdag i Billund Kommune. Det gælder i folkeskoler og daginstitutioner, på arbejdsmarkedet og som en del af det almene samfundsliv i øvrigt. Det forudsætter støtte, og det forudsætter også proaktiv opfølgning, således at eventuelle barrierer for integrationen ikke vokser sig store, inden der tages hånd om dem. Dette kræver smidighed og fleksibilitet.

For internationale borgere og familier handler modtagelsen om at kunne navigere i det nye samfund, komme på arbejdsmarkedet og ind i skole- og uddannelsessystemet for børnenes vedkommende samt at få etableret de netværk, der kan understøtte det. For internationale borgere og familier, som kommer hertil for at arbejde, er det vigtigt i modtagelsen at introducere til kommunens internationale jobkonsulenter, Billund Erhvervsfremme (herunder

bosætningskoordinatoren), Den Internationale Skole i Billund og frivillige netværk som f.eks. Connect Billund.

Sigtet for flygtninge er overordnet set de samme – hurtigt i gang i samfundslivet og på arbejdsmarkedet - men modtagelsen rummer ofte en større kulturel dimension end for andre internationale borgere. Her kan være behov for en større grad af guidning, og at kommunen er tættere på i modtagelsen. Kommunen har også rent lovgivningsmæssigt andre forpligtelser i form af pligt til at skaffe en passende bolig, pligt til at sørge for etablering m.v. Samtidig kræver modtagelsen en høj grad af koordination internt og eksternt, hvor kommunen kan være involveret i, at understøtte borgerens og familiens kontakt til f.eks. sundhedssystemet, foreningslivet, boligforeninger m.v.

Integrationsstema 2: Bosætning

De internationale borgere er forskellige ift. rammerne for bosætning. Nogle er frivilligt tilflyttet for at arbejde eller studere, og de har selv ansvaret for at finde en bolig, som tilgodeser deres behov. Andre internationale borgere kommer hertil som flygtninge og har ikke altid selv valgt Billund Kommune. De kan ikke flytte herfra før efter 3 år, og de får anvist en bolig af kommunen.

For den første gruppe handler det om at udvikle boligområder og bymiljøer, som tiltrækker og er attraktive for internationale borgere og familier. Der er ofte tale om højtuddannede, innovative mennesker, hvoraf nogle også medbringer familie. Det handler derfor også om kreative inspirerende miljøer, hvor man også levendegør visionen om Billund som Børnenes hovedstad på en måde, som også appellerer til de internationale borgere, således som det eksempelvis gøres i Billund Byvision. Det er dog samtidig vigtigt, at bosætningsstrategien også bidrager til integrationen således, at de internationale borgere ikke samler sig i små enklaver i Billund by, men gerne i kommunen bredt set, hvor de også kan være en drivkraft i lokalsamfundene. Desuden er en god tilflytterservice afgørende. Det kan som i dag være i form af en bosætningskoordinator, som yder råd og vejledning og som er sparringspartner og hele familiens vejleder, der hjælper til med at bevare overblikket i alle de opgaver, som altid vil være forbundet med et jobskifte og ikke mindst en flytning. Servicen kan bl.a. omfatte hjælp med job til ægtefælle, rådgivning om boligmuligheder, oplysning om pasningstilbud, skole, uddannelse, fritid, oplevelser samt kultur og opbygning af nye netværk i Børnenes Hovedstad

For flygtninge skal boligplacering ske ud fra et princip om *bæredygtighed*. Hermed menes dels bæredygtighed i lokalsamfundet forstået som, at lokalsamfundet skal være gearret til at kunne inkludere de nye borgere. Det gælder både rent praktisk og fysisk, men det gælder også, at der skal være en grad af interesse og åbenhed overfor de nye borgere, som er positiv for social integration og succesfuld sameksistens. Boligplacering set i et generelt perspektiv skal derfor ske med medinddragelse af lokalsamfundene, ligesom der skal løbende være dialog mellem kommunen og lokalsamfundene omkring rollefordeling i modtagelsen af nye borgere. Lokalsamfundene og lokalrådene kan desuden spille en rolle i at introducere til lokalområdet og på den måde hjælpe de nye borgere med en ny tilværelse i Billund Kommune.

Bæredygtighed handler også om, at bosætningen skal maksimere mulighederne for integration, dvs. at koncentrationen af borgere med udenlandsk baggrund ikke må blive for høj, samt at de nye borgere via nærmiljøet skal have mulighed for at interagere med danske borgere, som kan være rollemodeller ift. deltagelse i samfundet, på arbejdsmarkedet og i uddannelsesverdenen.

Derudover er bæredygtighed også et spørgsmål om muligheden for geografisk mobilitet. Boligplaceringen må ikke ske på en måde, som virker ekskluderende i forhold til deltagelse i samfundslivet og integrationsfremmende aktiviteter/netværk. I praksis betyder det, at muligheder for kollektiv transport, andre samkørselsmuligheder eller cykel- og gåafstand til skole og fritidsaktiviteter er et væsentligt kriterie i boligplaceringen.

Under forudsætning af at det gavner integrationen skal der ved boligplacering så vidt muligt tages hensyn til den enkeltes forhold og behov. Det kan være fysiske udfordringer, mobilitetsudfordringer eller omfanget af den støtte der er brug for, der kan have en betydning for, hvor det er optimalt at boligplacere vedkommende.

Boligplacering skal også ses i relation til det *fysiske udenoms miljø* i erkendelse af, at en del af de udenlandske borgere bruger rekreative arealer, legepladser og grønne områder og udemiljøet på en anden måde end andre danskere. Der skal således være mulighed for multikulturelt miljø via rekreative arealer, parker og grønne områder og andre lokaliteter. Og i forlængelse heraf

mulighed for fysiske omgivelser, som understøtter, at deres kultur kan leves og deles, herunder også at grønne områders værdi indtænkes i et integrationsperspektiv.

Bosætning indebærer også et element af introduktion til det at leve og bo i en dansk bolig. Nogle af de udenlandske borgere har andre forståelser af, hvilke funktioner boligen har, hvilke muligheder og forpligtelser der følger med forskellige boligtyper og brugen af boligens udstyr. En introduktion er vigtig både af hensyn til opbygning af godt naboskab, men ikke mindst af sikkerhedsmæssige hensyn.

Integrationsstema 3: Beskæftigelse og uddannelse

Uddannelse og beskæftigelse er en væsentlig kilde til integration, fordi der gennem samspillet med andre sker en dannelse både i forhold til noget fagspecifikt, socialt og i forhold til de demokratiske principper. I Billund Kommune forventer og ønsker vi, at både mænd og kvinder med international baggrund deltager på arbejdsmarkedet, og vi ønsker at tydeliggøre denne forventning overfor de nye borgere. Vi mener, at individuel økonomisk uafhængighed og det frie valg, som dette muliggør, er at ønske for alle borgere, og at beskæftigelse er en forudsætning for dette. De internationale familier har mange gange anderledes familiemønstre, hvor kvinderne ikke i samme grad og omfang deltager på arbejdsmarkedet og hvor arbejdet i hjemmet, samværet med børnene eller frivilligt arbejde fylder mere i det daglige. Vi fastholder, at det frie valg til at prioritere andre ting fremfor beskæftigelse forudsætter, at man forsørger sig selv. Vi skal ligeledes gøre de internationale borgere bevidste om, hvordan kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet smitter af på mange andre ting i den måde samfundet er indrettet på.

De internationale borgere betragtes som en ressource. Nogle kommer hertil som højtuddannede specialister med stærke kompetencer, der er i høj kurs på det private arbejdsmarked. Andre veluddannede har stærke kompetencer, men har brug for at "omsætte" dem til noget anvendeligt i en dansk arbejdsmarkeds kontekst. Både denne gruppe, og den gruppe som kommer hertil med svagere kompetencer kan med den rigtige udvikling og indsats reducere virksomhedernes mangel på kvalificeret arbejdskraft. Derfor lægges der i den *arbejdsmarkedsrettede integrationsindsats* vægt på at bygge videre på medbragte kompetencer, på kompetenceafklaring og udvikling med udgangspunkt i det danske arbejdsmarked. I den forbindelse lægges der også vægt på at oparbejde en arbejdsmarkedsidentitet og arbejdspladsadfærd, som matcher forventningerne fra det danske arbejdsmarked. Det handler om, at de internationale borgere får mulighed for at blive bevidst om, hvordan deres eksisterende arbejdsmarkedsidentitet og personlig identitet kan tilpasses danske forhold. En anden væsentlig strategi er også, at løfte niveauet på arbejdsmarkedet generelt for at skabe plads til de nye borgere på arbejdsmarkedet.

Sproglige færdigheder har betydning for muligheden for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. De internationale borgere skal derfor mødes med en forventning om at tilegne sig sproglige færdigheder, som understøtter mulighederne for kommunikation på arbejdspladsen. Det handler blandt andet om at sikre kvalitet og målrettethed i sprogundervisningen, men også om, at de nye borgere selv tager et medansvar for at indgå i sammenhænge generelt, der styrker deres sproglige udvikling. Særligt for de unge er det vigtigt, at de hurtigst muligt lærer tilstrækkeligt dansk til at kunne indgå i uddannelsessystemet og dermed få de samme odds som de øvrige unge i forhold til at gennemføre en uddannelse. I den forbindelse er det væsentligt, at der sker en grad af *harmonisering* af tilbud og muligheder til børn og unge, uanset om de er kommet til som indvandrere eller med flygtningestatus.

For flygtninge er et væsentligt kriterie i integrationsindsatsen ift. job og uddannelse, at den skal starte umiddelbart efter ankomsten, og at der skal planlægges et sammenhængende målrettet forløb, hvor der ikke er ventetid, og hvor der følges systematisk op på den enkeltes udvikling. Ligeledes skal forløbet tænkes som en *360 graders plan*, hvor der ikke kun lægges en plan for det rent beskæftigelses- eller uddannelsesrettede, men også på hvordan netværk, fritidslivet og sociale relationer kan indgå til at understøtte integrationen. For andre internationale borgere, som ikke modtager en ydelse, har kommunen ikke i samme grad indflydelse på den takt udviklingen mod job sker i, men opgaven er stadig at yde råd og vejledning til de borgere, som udtrykker ønske om det.

Nogle af de nye borgere kommer fra en kultur, hvor der er mange små selvstændige, og hvor de er vant til at være selvstændige. Et element i den arbejdsmarkedsrettede indsats kan derfor også være at understøtte iværksætteri i en dansk kontekst. Særligt mangler de nye borgere viden om

den regulering og de regler som gælder for selvstændige, hvorfor vejledning herom kan være nødvendigt.

Et andet relevant alternativ er at understøtte selvforsyning som en anden form for selvforsørgelse. En del af borgerne kommer med en baggrund hvor de har været selvforsynende, og de har derfor kompetencer, som kan gøre dem delvist selvforsørgende gennem selvforsyning.

De internationale børn og unge er også fremtidens arbejdskraftressource ude i de danske virksomheder. Billund er således også børnenes hovedstad for disse børn og unge, hvorfor de skal inkluderes i de aktiviteter, der udvikler børnenes hovedstad. Dels fordi leg er en væsentlig nøgle til integration, dels fordi børn kan være katalysatoren for at skabe netværk på tværs også blandt forældregenerationen og dels fordi de internationale børn og unge har meget at bidrage med i forhold til at realisere visionen i Børnenes Hovedstad – nemlig at børn vokser op som skabende verdensborgere.

Uddannelse er ligeledes nøglen til fremtiden. De internationale børn og unge skal mødes med en indstilling om, at de har lige så stort potentiale som danske børn. De skal derfor også have de tilbud, som giver dem de samme uddannelses- og jobmæssige odds, som børn og unge med dansk baggrund. Samtidig er det væsentligt, at man på skoler, hos UU og på uddannelsesinstitutioner er bevidste om, at vidensniveauet ift. uddannelsesmuligheder i Danmark, uddannelsessystemets opbygning, normer i skole- og uddannelsessystemet m.v. er begrænsede eller anderledes. Derudover er valg af uddannelse og det der motiverer de unge til at uddanne sig i nogle tilfælde forskelligt fra de øvrige unges indgangsvinkel. Fordi nogle kulturer er mere kollektivistisk orienterede, er uddannelsesvalg også et familieanliggende, og derfor er et tæt samarbejde med forældrene afgørende.

Integrationsstema 4: Aktiv deltagelse i samfundslivet

De internationale borgere forventes at tilpasse sig de krav, normer og værdier, som er nødvendige for at kunne deltage på samme vilkår, som andre borgere i det danske samfund. Kultur skal ikke blokere for aktiv deltagelse i samfundet, og internationale borgere mødes med en forventning om at være aktive medborgere på lige vilkår og med samme forpligtelser, som etnisk danske borgere.

Vi skal fastholde grundstenene i den måde, man deltager i fællesskabet på, og det vi betragter som ordentlige måder at kommunikere med hinanden på. Men vi skal samtidig alle som medborgere invitere de nye borgere ind, så de har mulighed for at få den viden, som gør dem i stand til at navigere i det danske samfund. På den måde har alle et ansvar for at formidle kulturforståelse på flere niveauer.

Generelt kan de internationale borgeres kultur berige den danske – både ved at skabe debat og ved at tilbyde alternative perspektiver og løsninger på samfundsmæssige udfordringer. På den måde ses integrationsprocessen også som en vej til innovation til gavn for fællesskabet.

Frivilligområdet og foreningslivet spiller en central rolle i integrationen, fordi man her har særligt gode muligheder for at skabe netværk via det fælles tredje. Vi vil gøre de nye borgere bekendt med mulighederne for fritidsaktiviteter og hvordan deltagelse foregår. Vi anser desuden foreningslivet som en mulighed for at lære om demokrati-processer, og vi vil arbejde sammen for mod at få de nye borgere til at deltage aktivt i bestyrelser, som trænere, som deltagere til børnenes sportsarrangementer og som praktisk hjælp i forbindelse med forskellige arrangementer.

Integration kræver åbenhed og størst mulig kontakt – derfor er udgangspunktet altid at støtte op om aktiviteter og netværk på tværs fremfor at isolere internationale borgere.

Samtidig tror vi på, at det er vigtigt at bruge velintegrerede borgeres erfaringer i integrationsarbejdet. Både som guide for den kommunale forvaltning men ikke mindst ift. at guide nye borgere

Særligt for børn og unge er fritids- og foreningslivet en vigtig del af integrationen. Alle børn og unge skal have mulighed for et aktivt liv i fællesskab med andre på tværs af sprog, kultur m.v. Leg, sport og fælles interesser er en fantastisk katalysator for at skabe gode bånd mellem børn og unge på tværs. Vi vil understøtte foreningerne i at inkludere de internationale unge ved at rådgive forældregenerationen om det danske fritids- og foreningsliv.

Integrationsstema 5: Sundhed

Sygdoms- og sundhedsbegrebet varierer mellem forskellige kulturer. De internationale borgere har derfor ikke nødvendigvis samme forståelse af sygdom og sundhed som danske borgere. Nye borgere skal derfor gives kendskab til den kulturelt danske forståelse af sundhed og det gode liv, og hvordan det afspejler sig på arbejdsmarkedet, i skoler og daginstitutioner og i interaktionen mellem mennesker generelt i samfundet. Ligeledes skal vi guide og dele den viden, der er omkring, hvad der fremmer sundhed og trivsel og det modsatte i en dansk kontekst.

Der bør være fokus på mental sundhed og forebyggelse samt håndtering af traumer - særligt for den gruppe af nye borgere der ankommer som flygtninge. Vi betragter psykisk sundhed som mere end et individuelt anliggende, men som et anliggende, der vedrører og påvirker hele familien.

Ligeledes betragter vi det også som et spørgsmål om sundhed og trivsel, at børn og unge med udenlandsk baggrund får mulighed for at være som andre danske børn og unge og får den samme oplysning og viden – også ift. emner som det i deres hjemkultur er tabu at snakke om.

Sundhed er også et spørgsmål om at have levevis, som giver mental og fysisk velbefindende. I den forbindelse ses det at være socialt inkluderet også som en del af det gode liv. Det at få en ny identitet og opbygge en ny tilværelse, hvor man bliver en del af et socialt fællesskab er også en dimension af et sundt liv. Særligt for børn og unge skal de støttes i at blive aktører i eget liv. De skal opleve, at have indflydelse på deres egen tilværelse, føle glæde og mening med tilværelsen og føle sig inkluderet blandt de øvrige børn og unge. I den forbindelse er det vigtigt at have fokus på, at internationale børn og unge ikke oplever at være splittede mellem flere kulturer i en grad, så de mistrives. Det kræver tæt dialog med forældrene bl.a. for at undgå mytedannelse, og mod fra både den unge og forældrene ift. at tænke anderledes omkring acceptabel adfærd som børn, unge og voksen og give slip på de normer, som blokerer for, at barnet/den unge kan leve et liv som sine jævnaldrende.